

Kitap Tanıtımı: Dr. Kadir Güler - 43. Şehir Bizim Kütahya¹

Mustafa MORAL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
mustafamoraal@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8447-5251

Makale Bilgisi

Makale Tarihsel Süreci:

Geliş Tarihi: 31/05/2024

Düzeltilme Tarihi:29/06/2024

Kabul Tarihi:30/06/2024

Anahtar Kelimeler: Kadir Güler, 43. Şehir Bizim Kütahya, Şehir, Germiyan, Kütahya

Özet

Çalışmamız, Kadir Güler'in kaleme aldığı "43. Şehir Bizim Kütahya" adlı eserin tanıtımına yöneliktir. Kütahya'nın kültür tarihi üzerine önemli çalışmalara imza atan Dr. Kadir Güler'in Kütahya hakkında kaleme aldığı bir diğer önemli eseri "43. Şehir Bizim Kütahya"dır. Yeni Kütahya gazetesindeki çeşitli yazılarının bir araya getirilmesi ve bu yazıların genişletilmesiyle oluşan "43. Şehir Bizim Kütahya" adlı eser, Kadir Güler'in diğer birçok çalışması gibi Kütahya'nın kültürel kodlarına ışık tutmuş ve gün yüzüne çıkarılmayı bekleyen hususlar araştırmacılara sunulmuştur. Birinci baskısı 2018 ve ikinci baskısı 2021 yılında yapılan "43. Şehir Bizim Kütahya" adlı eser, 8 sayfalık giriş metninin ardından 43 gezi, gözlem ve araştırma yazılarından oluşmaktadır. Kütahya hakkında kaleme aldığı 4200 sayfalık geniş bir külliyyatın müellifi konumunda olan Dr. Kadir Güler'e, "43. Şehir Bizim Kütahya" adlı eserin tanıtımı vesilesiyle teşekkürü bir borç biliyor ve yeni çalışmalarında kendisine başarılar diliyoruz.

Book Introduction: Dr. Kadir Guler - 43rd City Our Kutahya

Article Info

Article history:

Received: 31/05/2024

Revised: .29/06/2024

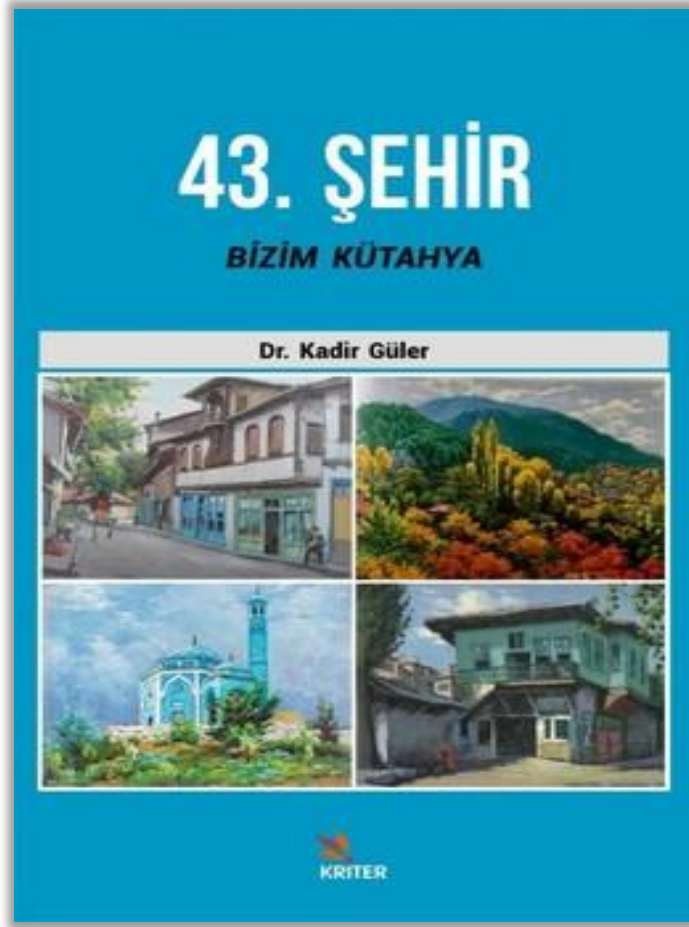
Accepted:30/06/2024

Keywords: Kadir Guler, 43. City Our Kutahya, City, Germiyan, Kutahya

Abstract

Our study is aimed at the promotion of the work titled "43rd City Our Kutahya" written by Kadir Güler. Another important work written by Dr. Kadir Güler, who has carried out important studies on the cultural history of Kutahya, is the "43rd City Our Kutahya". The work titled "43rd City Our Kutahya", which was formed by bringing together and expanding his various articles in the Yeni Kutahya newspaper, shed light on the cultural codes of Kutahya, like many other works of Kadir Güler, and the issues waiting to be unearthed were presented to the researchers. The first edition was published in 2018 and the second edition in 2021 and the "43rd City is Our Kutahya", which consists of 43 travel, observations and research articles after an 8-page introductory text. We owe a debt of gratitude to Dr. Kadir Güler, who is the author of a large corpus of 4200 pages about Kutahya, on the occasion of the introduction of the work titled "43rd City Our Kutahya" and wish him success in his new endeavors.

¹ Moral, M. (2024). Kitap Tanıtımı: Dr. Kadir Güler - 43. Şehir Bizim Kütahya, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 5(1), 133-140, DOI: 10.62001/gsijses.1487905.

Şehir yazıları şehirlerin yaşadığını hatırlatır.”

Dr. Kadir GÜLER

43. ŞEHİR BİZİM KÜTAHYA

Klasik Türk edebiyatının teşekkülünde birçok etken söz konusudur. Bu etkenlerden birini de muhtelif şehirler ve bu şehirlerin ilgili kültürel ortamları oluşturur. Buna göre şehirlerin yeterli düzeydeki sanatsal ve kültürel ortamları sanatçıların yetişmesine, onların eserlerinin doğmasına, büyümesine ve gelişimine katkı sağlamıştır. Bir diğer ifadeyle, şehrin kendi bünyesinde ihtiva ettiği sanatsal ve kültürel hareketler, ait olunan medeniyete derin izler bırakmış ve şehrin kimliği tarih sahnesinde bambaşka bir çehre kazanmıştır.

Şehirlerin içinde barındırdığı çeşitli birçok nitelik, klasik şiirin konularından biridir. Divan şiirinde şehirlerin çeşitli hususiyetleri ve nitelikleri hakkında kaleme alınan bilâdiye ve şehrengîz gibi türler, konu edinilen şehrin muhtelif vasıfları, özellikleri ve güzelliklerini öne çıkaran metinleri oluşturmuştur. Bu doğrultuda Mesîhî (ö. 1518), Lâmiî Çelebi (ö. 1532), Hayretî (ö. 1534), İshak Çelebi (ö. 1537), Usûlî (ö. 1538-39), Zâtî (ö. 1546) ve Taşlıcalı Yahyâ (ö. 1582) gibi pek çok şair, çeşitli şehirleri vassettikleri ve methettikleri metinler kaleme almışlardır. Şehirleri ve çeşitli vasıflarını ele alan bu metinler, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında da kaleme alınmaya devam etmiş ve bu doğrultuda birçok gezi yazısı, deneme ve anı vs. gibi edebî türlerle şehirlerin çeşitli hususları üzerinde durulmuştur. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatındaki bu eserlere, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın (ö. 1962) *Beş Şehir*'i örnek olarak gösterilebilir.

MÖ 4500'lü yıllara kadar uzanan köklü tarihi ve bünyesinde bulundurduğu kültürel ortamlardan hareketle, çok sayıda sanatkârın yetişmesine katkı sağlamış coğrafyaların başında Kütahya gelmektedir. Kütahya, yetiştirdiği 100'ü aşkın şairle birlikte önemli bir edebî muhitin temsili konumundadır. Bununla beraber yine kültür tarihimizde yer edinmiş muhtelif ressam, müzisyen, seyyah, dinî ve tasavvufî hüviyetin Kütahyalı veya Kütahya'yla çeşitli sebeplerle irtibat içinde oldukları gözlemlenir.

Kütahya'nın kadim kimliği ve kültürel anlamda velut bir coğrafyayı temsil etmesi, çeşitli araştırmacıları bu şehrin tarih sahnesindeki konumunu belirlemeye yöneltmiş ve bu doğrultuda muhtelif eserler kaleme alınmıştır. Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın (ö. 1977) *Kütahya Şehri* ve Hamza Güner'in (ö. 1968) *Kütahyalı Divan Şairleri-Halk Şairleri-Tekke Şairleri-Aşık ve Ozanlar ve Kütahya Camileri* (1967) adlı çalışmaları, bu eserlere örnek gösterilebilir.

Kütahya'nın kültür ve sanat tarihine yönelik araştırmalarda bulunan isimlerden biri de Dr. Kadir Güler'dir. Kütahya hakkında kaleme almış olduğu 12 kitap, 4 kitap bölümü, 12 ansiklopedi maddesi, 19 makale, 31 bildiri, 2 proje ve 47 gazete köşe yazısıyla toplamda 4200 sayfalık bir Kütahya külliyyatının müellifi olan Dr. Kadir Güler, Kütahya araştırmalarının en önemli ismi konumundadır. Dr. Kadir Güler, bu çalışmalarıyla birlikte, danışmanlığını yaptığı lisansüstü tezler ve katıldığı televizyon programlarıyla da Kütahya'nın çeşitli hususlarını ilgililerle buluşturmuştur.

Dr. Kadir Güler'in Kütahya üzerine kaleme almış olduğu kapsamlı araştırmalarından biri, 777 şair, yazar ve sanatçıyı ihtiva eden ve yaklaşık 2000 sayfa ve 5 ciltten oluşan *Kütahya Şairleri ve Sanatçıları* külliyyatıdır.² Bu külliyyat, Kütahyalı şair ve sanatkârların hayat hikâyelerini ve muhtelif eserlerini ele almasıyla, biyografik ve antolojik bir mahiyet taşımıştır. Dr. Kadir Güler, yeni bir

² Bu külliyyat içerisinde bulunan eserler şu şekildedir: Güler, K. (2010). *Kütahya Şairleri I*. Kütahya: Kütahya Ekspres Yay. ve Mat. (41 Şair-520 s.); Güler, K. ve Türkmen, U. (2013). *Kütahya Sanatçıları*. Kütahya: Ekspres Mat. (252 Sanatçı-288 s.); Güler, K. (2015). *Kütahya İsimler Sözlüğü*. Kütahya: Ekspres Mat. (312 Şahsiyet-270 s.); Güler, K. (2017). *Kütahya Şairleri II*. Kütahya: Ekspres Mat. (124 Şair-316 s.); Güler, K. (2019). *Kütahya Halk Şairleri*. İstanbul: Kriter Yay. (48 Şair-421 s.)

yaklaşım ile kaleme almış olduğu bu eserlerle birlikte, tezkire ekolünün devamını sağlamış ve modern tezkire yazımına önemli bir katkı sağlanmıştır.

Dr. Kadir Güler'in Kütahya hakkında kaleme almış olduğu eserlerden biri de *43. Şehir Bizim Kütahya*'dır. Birinci baskısı 2018, ikinci baskısı ise 2021 yılında yapılan eser, girizgâh; kırk üç gezi, gözlem, araştırma yazısı ve kaynakça bölümlerinden müteşekkildir. Eser, Kütahya'nın tarihî süreç içerisindeki çok yönlü kültürel ortamına ışık tutmuş ve şehrin çeşitli niteliklerini gözler önüne sermesiyle de alanında önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bu çalışma, Kütahya kültürü ve şehrin kültürünü ele alması bakımından, emsallerine kıyasla alanında yazılan ilk eserdir.

43. Şehir Bizim Kütahya adlı eserin, birbirinden müstakil kırk üç yazısını ihtiva ettiği konulara göre, "Kütahya Tarihi ve Kültürel Değerleri"; "Kişiler"; "Mekânlar" ve "Diğer (İnceleme-Araştırma Yazıları)" olmak üzere tasnif etmek mümkündür. Bu tasniften hareketle, ilgili bölümler ve konuları şu şekildedir:

1. Kütahya Tarihi ve Kültürel Değerleri: Bu bölüm, Kütahya'nın tarihi ve çeşitli vasıfları; şehrin tarihî süreç içerisindeki edebî, ilmî, dinî, tasavvufî, sanatsal ve kültürel unsurlarının mahiyeti; Kütahya coğrafyasında bulunmuş medeniyetlerin çeşitli faaliyetleri ve ahilik teşkilatının şehir kimliğindeki rolü; Sultan Veled, Şeyh Gâlib ve Evliyâ Çelebî gibi önemli simaların kaleminden Kütahya'nın evsafi gibi çeşitli konulardan oluşmuştur.

Eserde, Kütahya'nın tarihi ve çeşitli kültürel unsurlarının kaleme alındığı bölümlerin başlıkları ise şu şekildedir: "43. Şehir", "Kütahya ve Frigler", "Sultan Veled'in Kütahya Gazeli", "Germiyân-Osmanlı Mücadelesi I", "Kütahya Ahiliği", "Şeyh Gâlib'in Kütahya Rubâîsi", "Evliyâ Çelebî'nin Kütahyası-I", "Kütahya'nın Çınarları ve Niyazî-i Mısırî", "Evliyâ Çelebi'nin Kütahyası-II", "Şeyh Gâlib'in Vefâtında Kütahya Nazarı", "250. Yılında Kütahya Fincancılar Esnafı Anlaşması", "Şeyh Gâlib'in Kütahya Aşkı", "Bizim Kütahya".

2. Kişiler: Bu bölümde, birçok Kütahyalı veya Kütahya'yla bir şekilde bağlantısı olan; ressam, şair, müzisyen, meczup, aile, dinî ve tasavvufî hüviyet, seyyah, şehzade ve çeşitli devlet erkânı, hayat hikâyelerinden çeşitli kesitler ve eserlerinin mahiyetiyle konu edilmiştir. Bu kişiler şu isimlerden oluşmaktadır: Ahmet Yakupoğlu, Şeyhî, Celâleddîn Argun, Pesendî, Germiyanlı Ahmedî, Evliyâ Çelebî, Deli Cevdet, Kütahyalı Firâkî, Şehzâde Bâyezîd, Kalburcu Şeyhi Pîr Ahmet Efendi, Kütahyalı Derviş Azbî Baba, Sun'ullah Gaybî, Ali Nutkî Dede, Sâkîb Dede, Rüstem Paşa, Bahârî Dede, Ahmet Vasfî Efendi, Gomidas Vartabet.

Eserdeki ilgili kısımların başlığı ise şu şekildedir: "Şehir ve Yakupoğlu", "Bizim Şeyhî/Vahdet ve Halvet", "Celâleddîn Ergun Mu, Celâleddîn Argun Mu?", "Kütahyalı Pesendî ve Ehl-i Beyt", "Germiyanlı Ahmedî'nin Mevlidi", "Evliyâ Çelebî'ye Baba Nasîhati", "Kütahyalı Deli Cevdet", "Hürrem Sultân, Şehzâde Bâyezîd ve Kütahyalı Firâkî", "Kalburcu Şeyhi Pîr Ahmet Efendi", "Kütahyalı Derviş 'Azbî Baba", "Bizim Gaybî'nin Aşkı", "Yakupoğlu'nun Kütahya'sı/Yedi Unsur", "Germiyân'da Tıp Eğitimi ve Hekîm Şeyhî Sinân", "Rüstem Paşa'nın Biti", "Kütahyalı Mevlevî Şeyhî Bahârî Dede", "Kütahyalı Pesendî ve Evlâd-ı 'Alî", "Yakupoğlu'nun Kütahya'sı/Mekân ve İnsan", "Bizim Şeyhî/Kesret ve Şöhret", "Ahmet Vasfî Efendi'nin Kütahya'sı", "Kütahyalı Gomidas".

3. Mekânlar: Bu bölümde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Kütahya'nın, içinde bulunduğu medeniyetlerin izlerini taşıyan yapıtları ve bu yapıtların muhtelif hususiyetleri üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Kütahya'da bulunan bu yapıt, alan veya mekânlara şunlar örnek

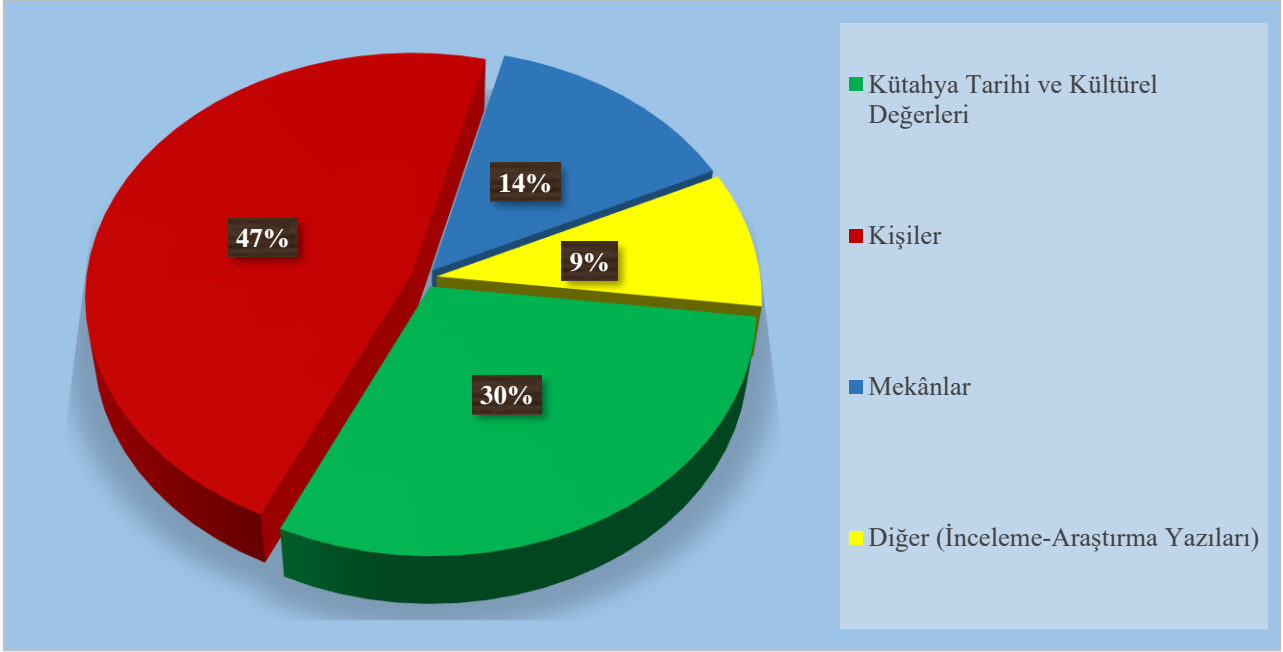
gösterilebilir: Medrese, mescit, cami, kabristan, konak, çeşme, sokak, cadde, semt, hamam, dergâh, mesire, kaplıca, kale, çeşme, külliye, han vs.

Eserdeki mekân ile ilgili konuların ele alındığı kısımlar şu şekildedir: “Kütahya’da Selçuklu İzleri”, “Germiyân Medreseleri”, “Arguniyye Mevlevîhânesi’nin On Sekiz Hizmet Yolu”, “Kütahya Arguniyye Mevlevîhânesi’nde Bilinmeyen Bir Hat”, “Kütahya Arguniyye Mevlevîhânesi ve Ashab-ı Kehf”, “Kütahya’da Osmanlı Medreseleri”.

4. Diğer (İnceleme-Araştırma Yazıları): 43. *Şehir Bizim Kütahya* adlı eserin içerik itibarıyla bir diğer bölümü, çeşitli inceleme ve araştırma yazılarından oluşmaktadır. Bu bölümde, Kirdeci Ali’nin Kesik Baş Hikâyesi’nin Kütahya yöresindeki yorumu; Göktürkler’den Selçuklu’ya değin Türk eğitim sisteminin tarih içerisindeki serencamı ve medrese müessesesi; Karagöz ile Hacivat (Kütahya Çeşmesi) oyununun Kütahya ile bağlantısı üzerine inceleme ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Eserdeki çeşitli inceleme ve araştırma yazıları şu şekildedir: “Emir Timur ve Cemâleddin Sultân’ın Kesik Başı”, “Göktürkler’den Selçuklu’ya Eğitim”, “Osmanlıda Medrese Sistemi”, “Karagöz ve Kütahya Çeşmesi”.

43. *Şehir Bizim Kütahya* adlı eserde, “Kütahya Tarihi ve Kültürel Değerleri”, “Kişiler”, “Mekânlar” ve “Diğer (İnceleme-Araştırma Yazıları)” olarak tasnif ettiğimiz müstakil yazıların konularına göre kullanım yoğunluğu ise şu şekildedir:

Grafik 1. 43. Şehir Bizim Kütahya Adlı Eserin Konularına Göre İstatistik Dağılımı

43. Şehir Bizim Kütahya adlı eser, Kütahya'nın tarihi ve kültürel unsurları, vasıfları, mekânları, sanatkârları, divan edebiyatındaki yeri ve önemi gibi birçok hususu ihtiva etmekte; coğrafya ve sanatın birbirinden ayıramayacağını göstermesi açısından da önem arz etmektedir.

Kütahya hakkında kaleme aldığı yüz elliye yakın çalışma ve incelediğimiz 43. Şehir Bizim Kütahya adlı eseriyle, Kütahya'nın muhtelif evsafına ışık tuttuğu ve bu kadim şehir hakkında ilgilileri aydınlattığı için Dr. Kadir Güler'e teşekkürü bir borç biliyor ve yeni çalışmalarında kendisine başarılar diliyoruz.

SONUÇ

43. Şehir Bizim Kütahya adlı eser, Kütahya'nın kadim kültürel tarihini ve çeşitli birçok vasfını ihtiva etmesiyle, Kütahya araştırmalarında önemli bir boşluğu doldurmuş ve Türk edebiyatındaki asırlardır süregelen şehir yazımına da katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Güler, K. (2010). *Kütahya Şairleri I*. Kütahya: Kütahya Ekspres Yay. ve Mat.
- Güler, K. ve Türkmen, U. (2013). *Kütahya Sanatçıları*. Kütahya: Ekspres Mat.
- Güler, K. (2015). *Kütahya İsimler Sözlüğü*. Kütahya: Ekspres Mat.
- Güler, K. (2017). *Kütahya Şairleri II*. Kütahya: Ekspres Mat.
- Güler, K. (2019). *Kütahya Halk Şairleri*. İstanbul: Kriter Yay.
- Güler, K. (2021). *43. Şehir Bizim Kütahya*. İstanbul: Kriter Yayınevi.

EK 1: DR. ÖĞR. ÜYESİ KADİR GÜLER'İN KÜTAHYA İLE İLGİLİ KİTAPLARI

Araştırmacıların, Dr. Kadir Güler'in Kütahya hakkında kaleme aldığı kitaplardan istifade edebilmeleri için, kitap künyelerini vermenin yarar sağlayacağı düşüncesindeyiz:

1. Güler, K., vd. (1999). *Gaybî Dîvânı*. Kütahya Belediyesi Kültür Yayınları. (304 s.)
2. Güler, K., vd. (2003). *Kütahyalı Gaybî Sun'ullah ve Şiirleri*. Ekspres Matbaası. (338 s.)
3. Güler, K. (2003). *Kütahya Yazıları*. Ankara: Bizim Büro. (285 s.)
4. Güler, K. (2004). *Kütahyalı Ârifî ve Pesendî*. Ankara: Bizim Büro Yayınları. (259 s.)
5. Güler, K. (2010). *Kütahya Şairleri I*. Kütahya: Kütahya Ekspres Yay. ve Mat. (41 Şair-520 s.)
6. Güler, K. (2011). *Kütahya Güldestesi-Doğumunun 400. Yılında Evliya Çelebi Armağanı*. İstanbul: Taps Ajans. (295 s.)
7. Güler, K. ve Türkmen, U. (2013). *Kütahya Sanatçıları*. Kütahya: Ekspres Mat. (252 Sanatçı-288 s.)
8. Güler, K. (2015). *Kütahya İsimler Sözlüğü*. Kütahya: Ekspres Mat. (312 Şahsiyet-270 s.)
9. Güler, K. (2016). *Kütahya'nın Sırları*. Kütahya: Ekspres Mat. (160 s.)
10. Güler, K. (2017). *Kütahya Şairleri II*. Kütahya: Ekspres Mat. (124 Şair-316 s.)
11. Güler, K. (2019). *Kütahya Halk Şairleri*. İstanbul: Kriter Yay. (48 Şair-421 s.)
12. Güler, K. (2021). *43. Şehir-Bizim Kütahya* (2. bs.) (1. bs. 2018). İstanbul: Kriter Yay. (258 s.)